

Streszczenie rozprawy doktorskiej w języku polskim

Nowoczesne oblicze kontrabasu jazzowego w autorskich kompozycjach i aranżacjach

Mgr Paweł Puszczalo

Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi

Wydział Jazzu i Muzyki Estradowej

Instytut Instrumentalistyki Jazzowej

dr hab. Henryk Gembalski, prof. AM - promotor

Na kształt nowoczesnego kontrabasu jazzowego wpłynęło wiele czynników, zarówno tych stricte muzycznych, jak i kulturowych. Kluczową rolę w ewolucji tego instrumentu odegrali wybitni jazzowi basiści, którzy dzięki swojej determinacji i zaangażowaniu rozwijali sztukę gry na tym instrumencie w zakresie techniki, artykulacji, rytmiki, melodyjności oraz akompaniamentu. Każdy z muzyków, wymienionych w drugim rozdziale tej pracy, zaistniał w historii jazzowego kontrabasu dzięki jakiemuś konkretnemu czynnikowi muzycznemu, który na danym etapie stanowił nowatorstwo, a z czasem wchodził do kanonu umiejętności niezbędnych dla dobrego nowoczesnego basisty. Niewątpliwie ogromne znaczenie miał również rozwój technologii, zarówno w zakresie nagłaśniania, jak i nagrywania i odtwarzania basowego brzmienia instrumentalnego. To dzięki niemu ugruntowała się pozycja basisty w różnych formacjach zespołowych.

Utwory zarejestrowane na płycie stanowią materiał do przedstawienia szerokiej perspektywy postrzegania obecnego oblicza kontrabasu, są bowiem syntezą kilku przenikających się nurtów i stylów, które można spotkać zarówno w muzyce klasycznej, jak i jazzowej. Zdefiniowanie tych zagadnień oraz zastosowanie ich elementów w różnym zakresie w poszczególnych utworach, stanowi inspirację, będącą punktem wyjścia dla założeń kompozytorskich i aranżacyjnych, a w konsekwencji także wykonawczych. Na ogólny obraz nowoczesnego kontrabasu jazzowego i jego rolę w prezentowanych

kompozycjach duży wpływ miało wieloletnie doświadczenie muzyczne autora w zakresie edukacji i pracy zawodowej na różnych płaszczyznach stylistycznych.

W pierwszym rozdziale zostały poruszone wątki opisujące emancypację kontrabasę w kontekście historycznym. Przybliżone zostały również zagadnienia związane z rozwojem technologii, która była punktem zwrotnym i w znaczący sposób przyczyniła się ewolucji kontrabasę w zespołach jazzowych.

Drugi rozdział przedstawia sylwetki czterech kontrabasistów, którzy zrewolucjonizowali grę na kontrabasie i znacząco wpłynęli na zmianę w jego postrzeganiu poprzez nowatorski dobór materiału dźwiękowego, rodzaju melodyki, akompaniamentu, rytmiki, artykulacji oraz sprawności technicznej.

Trzeci rozdział to próba zdefiniowania i sklasyfikowania nurtów i stylów muzycznych stanowiących inspirację dla założeń kompozytorskich, a w konsekwencji dla zastosowania różnorodnych technik i nawiązań stylistycznych.

Trzonem pracy jest rozdział czwarty, będący analizą muzykologiczną autorskich kompozycji i aranżacji. Omówione w nim zostały takie zagadnienia jak: melodyka, rytm, harmonia, artykulacja oraz nawiązania do muzyki folkowej, etnicznej oraz do technik kompozytorskich znanych z poprzednich epok, czyli elementów polifonii, formy klasycznej, form minimalistycznych oraz neoklasycznych. Użyte środki muzyczne wynikają zatem z fuzji muzycznych, społecznych, a także etnicznych uwarunkowań kulturowych w połączeniu z tym, co w historii i tradycji muzyki zostało uznane za „klasyczne”.

A zatem, zdaniem autora niniejszej rozprawy charakter nowoczesnego oblicza kontrabasę jazzowego potrafi wyrazić muzyk wszechstronny, uniwersalny, który umie się odnaleźć zarówno w prostych strukturach muzycznych jak i w tych bardziej wymagających oraz w każdym stylu i nurcie, w zależności od wymagań i od formacji, z którą współpracuje. Taki artysta musi posiadać nie tylko sprawność techniczną na najwyższym poziomie, ale wycucie różnych stylów i kierunków muzycznych, poparte gruntowną wiedzą i bogatym doświadczeniem. Są one szczególnie ważne, kiedy kontrabasista jest również kompozytorem i aranżerem. I to wtedy on nadaje ostateczną formę utworowi.